

Tweemaandelijks mededelingenblad van de Hertogelijke Aarschotse Kring voor Heemkunde v.z.w.

48ste jg., nr. 3, september 2018

1. Van 's Hertogenmolens tot 's Hertogenheide. De Arenbergs in het Land van Aarschot.

Schrijf nu in voor de namiddag die in het teken staat van de sporen die de familie Arenberg heeft nagelaten in en rond de stad Aarschot. Op **zondag 4 november 2018**, om **13u30** start de namiddag in 's Hertogenmolens (Demerstraat 1, 3200 Aarschot) met een lezing met PP-presentatie (30 min). Nadien volgt een **cultuurhistorische wandeling** doorheen Aarschot (met stadsgidsen van de Aarschotse Gidsenbond) op zoek naar sporen van de Arenbergs in de stad ofwel een **natuurhistorische wandeling** (afstand ca. 5 km) van 's Hertogenmolens naar 's Hertogenheide (met natuurgidsen van Natuurpunt Oost-Brabant-Afdeling Aarschot) die de impact belicht die de Arenbergs hebben gehad op het landschap rond Aarschot.

Vooraf inschrijven is noodzakelijk (**max. 100** deelnemers) en kan tot uiterlijk 31 oktober 2018 via het Stedelijk Museum Aarschot, - Tel.: 016/56.84.51 - E-mail: museum@aarschot.be of ter plaatse: Elisabethlaan 103.

Deelnameprijs: 5 euro/persoon (ter plaatse te betalen). Gelieve bij de inschrijving de **naam en voornaam** van alle deelnemers te vermelden, en **de keuze** voor de cultuurhistorische wandeling in de stad dan wel de natuurhistorische wandeling van 's Hertogenmolens naar 's Hertogenheide.

2. Opening Expo 'Wederopbouw'.

Vrijdag **21 september** opent in het Stedelijk Museum Aarschot de Expo 'Wederopbouw'. De tentoonstelling blijft toegankelijk tot 30 december 2018.

In het begin van de Eerste Wereldoorlog werd de stad Aarschot door de Duitsers in brand gestoken. De heropbouw van de stad gebeurde op basis van het plan van aanleg van architect **Arthur Pladet** uit 1919. Het plan voorzag het verbreden en ontdebelen van wegen, stadsverfraaiing en sanering van een arbeiderswijk. Dit

plan van aanleg werd in 2014 gerestaureerd en staat centraal op de expo. Daarnaast wordt ook het plan van de vernielde huizen van architect Arthur Pladet uit 1915 tentoongesteld, dat speciaal ter gelegenheid van deze expo werd gerestaureerd. De expo toont met originele postkaarten en afbeeldingen de stad Aarschot voor, tijdens en na de vernielingen van de Eerste Wereldoorlog. En dit langs de twee hoofdassen van de stad. Aan de provinciebaan: Leuvensesteenweg, Leuvensestraat, Peterseliestraat (Martelarenstraat) en langs de staatsbaan: Theophiel De Beckerstraat, Bogaerdenstraat, Mechelsestraat (Schaluin) werden de huizen het zwaarst getroffen. Andere straten en stadsdelen bleven onaangeroerd. De stad Aarschot, waar voorheen het classicisme zijn stempel drukte, werd heropgebouwd in historiserende stijl.

3. Onthulling luchtfoto van Aarschot 1918-1919.

Onder muzikale begeleiding van de Festival Brassband zal op zaterdag **29 september** om 15u00, op de doorloop tussen de Grote Markt en de parking Demervallei, een unieke **luchtfoto van Aarschot** onthuld worden. Op basis van de al dan niet reeds wederopgebouwde woningen, kan de foto gedateerd worden omstreeks **1918-1919**.

4. “Gestorven in Aarschot 1799-1918.” Bewerking van de overlijdensregisters van de O.-L.-Vrouweparochie.

Op 16 september 1914 gingen de boeken van de Burgerlijke Stand en de parochieregisters tot de Franse tijd in vlammen op, wanneer de brand van het stadhuis, aangestoken door de Duitse soldaten, oversloeg naar de archiefkamer in de St.-Rochustoren. Ook het gerechtsgebouw in Leuven werd door de Duitsers in brand gestoken, zodat ook de dubbels van de Burgerlijke Stand tot 1914 verloren zijn.

Het Stedelijk Archief- en Documentatiecentrum Aarschot (SADA) brengt een bewerking van de overlijdensregisters van na de Franse Revolutie uit, met 12.458 akten, op 637 blz. Het werk is alleen met voorinschrijving verkrijgbaar aan € 39,00 (€ 12,00 verzendingskosten), te storten op rekeningnummer BE63001055525708. Te bestellen op sada@aarschot.be of d.schepens@skynet.be. Afhalen kan op 27/11 en 1/12 van 13u30 tot 16u30 bij SADA.

5. De verwoesting van Gelrode.

De beruchte veldheer Frederik-Hendrik*, prins van Oranje, was *naerdat hy, in het beginsel van Junius A° 1635, die stad van Thienen hadde verwoest* met zijn legerbenden voor Leuven gekomen. Daar vonden zijn manschappen ergen tegenstand, in zoo verre dat er ten laatste gebrek was aan levensmiddelen, de tweespalt onder het krijgsvolk kwam en de aanvoerder het beleg moest opgeven. Zoo toog hij dan, *Looven verlatende noordwaarts op Aarschot*. In de maand Augusti, *veerthien daghen naer Sint Jansmisse in den somer* kwam hij met *ettelijcke duysende crygsvolck* te Gelrode, toendertijd *een van die gehuchten onder Aerschot*. Hij bleef er *dry geheele daghen ende vier nachten*. Licht valt het te beseffen wat *grootte ende vuyterste schade dingezetenen vanden gehuchte* vanwege het statenvolk te lijden hadden. Gelrode werd geheel verwoest en zijn bevolking tot armoede gebracht.

Fr. De Ridder, de auteur van dit stukje, gaf dan de getuigenissen van Geeraard Van Arschot, Jan Storm en Hendrik Van Brussel, tijdgenoten van het gebeuren. Zij woonden in Aarschot en hun getuigenissen werden opgetekend door notaris J. Smaers. Hun relaas werd destijds bewaard in het kerkarchief. U kan deze verhalen nalezen in de Hagelands Gedenkschriften van 1910, 1ste aflevering.

* Frederik Hendrik van Oranje (1584-1647) was een zoon van Willem van Oranje en zijn vierde vrouw Louise de Coligny. Omwille van zijn succesvolle belegeringen kreeg hij de bijnaam “Stedenbedwinger”. (https://nl.wikipedia.org/wiki/Frederik_Hendrik_van_Oranje)